

สุทธิพล แซ่ลี 2556: การประเมินมูลค่าคุณลักษณะประจำพันธุ์ของข้าวลูกผสมในประเทศไทย
ไทย ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
อาจารย์อรช นภสินธุวงศ์ อรรถจินดา, Ph.D. 85 หน้า

ข้าวลูกผสมในประเทศไทยได้รับการรับรองพันธุ์ครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2554
อย่างไรก็ตามข้อมูลด้านความพึงพอใจของเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจต่อคุณลักษณะ
ของพันธุ์ข้าวยังไม่ได้รับการเปิดเผยเท่าที่ควร การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินมูลค่า
คุณลักษณะของข้าวลูกผสมในประเทศไทยโดยใช้เทคนิคแบบทดสอบทางเลือก และประมาณค่าด้วย
แบบจำลอง Mixed Logit

จากการสำรวจครัวเรือนเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 396 ตัวอย่าง ในพื้นที่ชลประทานภาค
กลางที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวลูกผสมพบว่า คุณลักษณะที่มีผลต่อการเลือกปลูกพันธุ์ข้าวลูกผสม
ของเกษตรกร ได้แก่ ผลผลิตต่อไร่ ณ ระดับ 1,300 1,450 และ 1,600 กิโลกรัมต่อไร่ คุณลักษณะ
ความต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และคุณลักษณะข้าวต้นเตี้ย ในทางตรงกันข้ามคุณลักษณะที่ไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ณ ระดับ 1,150 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเกษตรกรอาจมองว่าไม่
แตกต่างจากผลผลิตของพันธุ์ที่ปลูกในปัจจุบัน และระยะเวลาในการเพาะปลูกที่เกษตรกรไม่สามารถ
เปิดเผยความพึงพอใจได้ อาจเนื่องมาจากนโยบายการอุดหนุนของภาครัฐและความเสี่ยงจากการ
เปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การประเมินมูลค่าคุณลักษณะของข้าวลูกผสมที่ได้จากราคาแฝง
โดยเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ส่วนเพิ่มต่อไร่ พบว่าคุณลักษณะที่เกษตรกรไม่ต้องการ คือ
ความไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและข้าวต้นสูงทำให้ต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ที่ยินดีจ่ายลดลง
1,659.77 และ 353.62 บาทต่อไร่ ส่วนคุณลักษณะที่เกษตรกรต้องการและมีมูลค่าสูงที่สุด คือ ความ
ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมีมูลค่า 1,153.15 บาทต่อไร่ รองลงมาคือทำให้ผลผลิตสูง ณ ระดับ
1,600 1,450 และ 1,300 กิโลกรัมต่อไร่ และข้าวต้นเตี้ย มีมูลค่า 307.62 404.08 518.69 และ
241 บาทต่อไร่ ตามลำดับ

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการประเมินมูลค่ารวมของคุณลักษณะต่าง ๆ ของ
ข้าวลูกผสมในอนาคต โดยการศึกษาได้นำเสนอตามระดับศักยภาพผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ดังนั้นในการ
ปรับปรุงพันธุ์ข้าวลูกผสมในประเทศไทยซึ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นของเทคโนโลยี นอกเหนือจากการพัฒนา
ข้าวลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูงแล้ว ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงพันธุ์ที่มีคุณลักษณะต้านทานเพลี้ย
กระโดดสีน้ำตาล และข้าวต้นเตี้ย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรด้วย

ลายมือชื่อนิติสด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก